

Prevod obeh Jerasovih je v celoti točen in lep. Prevajalcu sta se zgladno potrudila. Našla sta visokemu, blestečemu Cankarjevemu slogu dostojen in veren francoski odraz. Mestoma morda vendar slovenska dikičija in frazeologija preveč govorita iz francoščine.

Naj navedem še nekaj malenkosti, ki sem si jih, primerjajoč oba teksta, mimogrede zabeležil na robu francoske izdaje.

Na nekaterih mestih sta prevajalca izpustila kateri odvisni stavek, ne da bi pri tem kaj zameglila razumevanje besedila. Odpadlo je tudi tu in tam nekaj pridevnikov, okrasnih pridevkov, ki bi jih bilo lahko brez truda po-francoziti. Nekajkrat sta Cankarjeve rečenice poenostavila, mestoma v korist francoščine in na zahtevo francoske sintakse. Slespar, jezični doktor, je postal samo «avocat», babe, ženščure, nekrščanske krivice v prevodu ni. Tiskovna napaka vous namesto nous (str. 105) moti zmisel.

Nekatero besede sta tu in tam nerodno prevedla. Od posameznih napačnih poznamenovanj bi zlasti omenil: prendre en faute (ukaniti), grange (hlev), penser (sanjati), que le soleil n'ait pas desséchée (ki jo je solnce posušilo), tu es bien sot pour être si vieux (star si, pa si še neumen), connue (veljavna), écouter religieusement (verno poslušati), entendre (oblagodariti), les gueux (romarji), juste (usmiljen), à la joie (v zasmeh), refrains (kvante), étouffait de rire (se je oddahnil), sans aucune espace (nič plotov ni), sauvages (pogani), envoyer (gnati), jouets (pajdaši), meurtriers (pogrebci). Pa to so samo dlačice v sicer svežem, polnovrednem jajcu.

Da bi le prevajalcema uspelo, še drugim delom, ki jih pripravljata, najti pot med francoski svet. Potem bo naš Cankar kmalu res postal, kakor pravi Lebesgue, une immortelle figure européenne. P a v e l K a r l i n.

E. Gangl: Hram slave. Ljubljana 1926. Založila Učiteljska tiskarna. 152 str.

Za sodobnika, ki žejno in željno pričakuje umetniško močnih proizvodov, da se mu iz njih razodene mnogoliko življenje v obliki sedanosti, ni baš razveseljiv pojav zbirka pesmi, kot nam jo je prinesla Ganglova knjiga «Hram slave». Ta zbirka je namreč tipičen izraz žalostnega epigonstva, ki se hrani z lažnivimi, do ogabnosti preperelimi idejami plehkega rodoljubstva, meščansko odurnega nacijonalizma in tistega «hejslovanstva», ki ga je že I. Cankar razkrinkal v svojih satirah in farsah. Oblikovno so Ganglove pesmi verzificirane fraze, ki jim niti v časniških kolonah ne gre več mesto. Zbirko pričinja šolniški motto: «Slava domovine, je slava nas vseh, je naš ponos in naša sreča!» — Ta obrabljena rečenica je dovolj značilna za vso pesniško ubožnost knjige, ki se skozi njo vije dolga kača hvalnic, tožb, balad in sonetov, opevajočih zgodovinske osebnosti, junake dneva, imenitnejše kraje, različna mesta, v prvi vrsti seveda Beograd, Zagreb in Ljubljano, da se domorodni pesnik spoštljivo odzove svoji patrijotični dolžnosti. Ganglu je verz samo sredstvo, da ž njim izraža svoje domovinstvo, ki se v ničemer ne razlikuje od onega, ki ga očitujejo Cankarjevi rodoljubi. To ni samo nemoč pesnenja, tudi ne samo znak popolne odsotnosti pesniškega doživetja, ampak celo zločin proti pravi liriki, ki jo taki proizvodi le smešijo in jo še bolj odtujijo javnosti, katera se dobro zaveda votlosti in plehkosti take idejnosti. Če bi se hotel spuščati v podrobno analizo zbirke, bi zašel predaleč, rajši hočem navesti samo nekaj vzgledov, ob katerih si utegne čitatelj sam ustvariti sodbo o umetniški ceni Ganglove knjige. Primerjaj verze: «O, domovina, tebe se o p l e t a (!) ljubezen moja, . . .», «. . . Na naši zemlji ž e v z c v e t e v a r a j (!)» «Iz src navdušenja n a m g l a s k i p i (!), glas radosti, ponosa in češčenja / Prešeren, pesnik večnega življenja, / na čast naj tebi s l a v o s p e v g r m i (!)» Pesnik je tudi proti svoji volji zabaven,

n. pr. v hvalnici «Ljubljana», ki se začenja tako: Pozdravljena, Ljubljana bela, / pod sivi grad postavljena, pol vedno moška, pol vesela (!), v razvojno pot napravljena (!)!» — «Vršacev naših sneg in hosta / soseda zvesta tebi sta / in branita, da megla gosta / z Barjã preveč ne dela zla. (!)» itd. Gangla kot humorista, ki uspešno tekmuje s H. Smrekarjem vidimo v tej dvevrstnici (na grobeh Prešerna in Jenka): «Ta sosed je Prešernu — Simon Jenko, / ob grobu je poveznil čašo grenko (!).»

Besedni zaklad našega pevca tvorijo izrazi, kakor: «dika, slava, moška dejanja, naši čini, čisto srce, delovna roka, slovanske meje, ljubezen domovinska» itd. Skratka: vse skupaj diletantizem, ki zasluži toliko bolj upravičeno grajo, ker se je drznil priti na svetlo leta 1926. Poleg tega vsebuje knjiga še mnogo neokusnosti in samohvale, ki jo občutiš v «Goriški», v «Idriji», v «Beli Krajini» (... naposled — najboljša je Bela Krajina «če vsi ji odpadejo, zvest ji bom sam (!)»).

O knjigi dovolj. Naj se pa še dotaknem tudi naših založb, ki izdajajo pod pretvezo kulturnega delovanja dela kakor je «Hram slave», dočim odklanjajo baš ta podjetja premnogim resnim, sodobnim pisateljem rokopise in tako namenoma in nasilno pačijo resnično podobo slovenske književnosti, ki se mora in more izživljati le še v leposlovnih glasilih. Naše založbe — izvzemam redke izjeme! — imajo za vodje ljudi, ki nimajo niti pojma o književnosti, kar ga pa imajo, izvira še iz Bleiweisovih in Jeranovih časov. Dočim drugi narodi (Nemci!) resno skrbe za visoko kulturno stopnjo svojih založb, ki so ogromnega pomena za razširjanje narodove kulture, smo pri nas še vedno sramotno zaostali, saj odločujejo pri nakupu in založbi rokopisov ljudje, ki jim je umetnost samo trgovsko sredstvo. Tu bi bila potrebna korenita revizija!

Miran Jarc.

Staroslav: Gostilne v stari Ljubljani. Popravljeni in pomnoženi ponatis iz «Jutra» 1926. S slikami. 1926. Založilo «Jutro». Natisnila Narodna tiskarna v Ljubljani. 51 str.

Od časov, ko sta Ivan Vrhovec in Peter pl. Radicz priobčevala svoje zanimive študije iz prošlosti preslavnega mesta ljubljanskega o usodi meščanov v minulih stoletjih in njihovih starih hišah, je izšlo prav malo del, ki bi bila sistematski obravnavala kulturno zgodovino Ljubljane. Pa še ta so tako raztresena po mesečnikih in po dnevnem časopisju, da so le težko dostopna. Tako je tudi ta najnovejši prispevek k domači zgodovini zagledal v dnevniku beli dan.

Avtor obravnava obširno in znamenito poglavje iz življenja ljubljanskega mesta. Saj je gostilna in kar je v zvezi z njo, tako tesno združeno z vsakdanjim življenjem, da more služiti kot zanesljivo merilo civilizacije. Za nas Slovence velja to še prav posebno. Kar je vzhodnim narodom kavarna na bazarju in Angležu klub, to je nam gostilna. Ne samo kraj materijalističnega uživanja, temveč tudi vsakomur pristopno zabavališče, družabno shajališče in pogosto edino mesto, kjer je mogoče neprisiljeno občevanje in medsebojno izmenjavanje idej. Zato nam je vsak poskus, osvetliti razvoj tega faktorja, ki je igral važno ulogo v postajanju naroda, dobrodošel.

V poglavitem je delo sicer kompilacija in ne prinaša mnogo novih izsledkov. Je pa plod velike marljivosti in truda. Izrabljeni so najrazličnejši, včasih prav malo znani, večinoma časopisni viri. Podatki še živečih svedokov, ki so v velikem številu zbrani, bodo rešili marsikatero dejstvo pozabljenja. Snov je razdeljena v poglavja. Pisec podaja kratek zgodovinski pregled, navaja število gostiln in kavarn v raznih časih, kaj so točili, in priobčuje